

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

MAS Blaník

Místní akční plán pro území ORP Vlašim

ZÁVĚREČNÁ ZPRÁVA Z DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

realizovaného ve školách v ORP Vlašim v roce 2022

Dokument vznikl v rámci projektu Místní akční plán pro oblast školství a vzdělávání území ORP Vlašim III; CZ.02.3.68/0.0/0.0/20_082/0023093, který je financován ze zdrojů Evropské Unie.

Obsah

Úvod:	3
Témata dotazníkového šetření:.....	3
1. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ	4
1.1 ČTENÁŘSKÁ PŘEGRAMOTNOST	4
1.2 MATEMATICKÁ PŘEGRAMOTNOST	6
1.3 ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH	7
1.4 FINANCOVÁNÍ AKTIVIT A INVESTICE VE VZDĚLÁVÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL.....	8
2. ZÁKLADNÍ ŠKOLY.....	10
2.1 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST	10
2.2 MATEMATICKÁ GRAMOTNOST	12
2.3 ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI	12
2.4 FINANCOVÁNÍ AKTIVIT A INVESTICE VE VZDĚLÁVÁNÍ ZÁKLADNÍCH ŠKOL	13

Úvod:

Na území ORP Vlašim se dotazníkového šetření zúčastnilo 11 z celkového počtu 15 mateřských škol zapsaných k datu realizace výzkumu v Rejstříku škol a školských zařízení. Dále na dotazník odpovědělo 7 ředitelů/ředitelky základních škol území z celkového počtu 8. Dotazníky jsou doplněny informacemi z rozhovorů s řediteli/ředitelkami, které probíhaly v období 06/2022-08/2022

Témata dotazníkového šetření:

Výstupy dotazníkového šetření byly rozděleny do 2 kategorií – předškolní vzdělávání a základní vzdělávání

Každá z kategorií byla tematicky rozdělena na následující oblasti:

1. Čtenářská gramotnost / pregramotnost
2. Matematická gramotnost / pregramotnost
3. Rovné příležitosti ve vzdělávání
4. Financování aktivit a investice ve vzdělávání

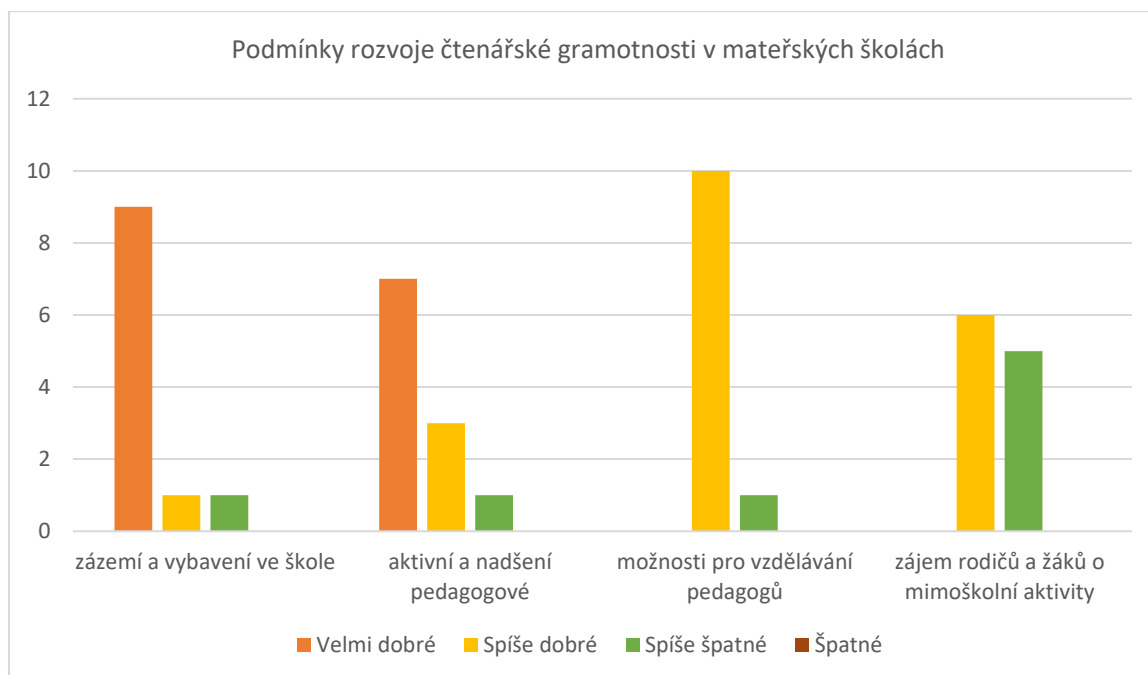

1. PŘEDŠKOLNÍ VZDĚLÁVÁNÍ

1.1 ČTENÁŘSKÁ PREGRAMOTNOST

Respondentky, tedy ředitelky mateřských škol v ORP Vlašim, odpovídaly, jaké mají ve školách podmínky pro rozvoj čtenářské pregramotnosti. Hodnocení respondentek je znázorněno v grafu níže

Na položené otázky reagovaly respondentky zpravidla pozitivně. Zázemí a vybavení pro výuku hodnotí jako velmi dobré a spíše dobré téměř 91 % z nich. Aktivní a nadšení pedagogové jsou v 73 % škol, 91 % ředitelek označilo možnosti vzdělávání pedagogů v oblasti čtenářské gramotnosti za spíše dobré. Jedinou oblastí, která se jeví být slabší stránkou, je zájem žáků a rodičů o mimoškolní vzdělávání v oblasti čtenářské gramotnosti (45 % respondentů ho považuje za spíše špatný).

Za největší překážku rozvoje čtenářské pregramotnosti je považován nedostatek interaktivních metod a pomůcek (45 %). Dále byla jako překážka uvedena absence stabilní finanční podpory na technické zázemí, inovace i pomůcky a absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj pregramotnosti (27 %). V neposlední řadě je nutné zmínit nezájem ze strany rodičů a rozvoj této pregramotnosti u dětí (27 %).

Ve srovnání s dotazníkovým šetřením z roku 2016 hodnotí v roce 2022 respondentky podmínky víceméně obdobně. Jedinou oblast, ve které se hodnocení zlepšilo je nedostatečné uplatňování individuálního přístupu k dětem.

Zlepšení plánují školy zejména pomocí rozvoje znalostí pedagogů, sdílením dobré praxe a užíváním poznatků v praxi. Mimo jiné školy podporují rozvoj čtenářské pregramotnosti a řečových aktivit v rámci školních vzdělávacích programů a pravidelným doplňováním knižního fondu.

V mateřských školách jsou realizovány následující aktivity pro rozvoj čtenářské gramotnosti:

- čtení před spaním
- čtení parodičů
- doplňování knižního fondu školy
- činnosti zaměřené na rozvoj zrakového a sluchového vnímání a rozlišování
- nácvik básniček, divadelní představení a besídky
- poslech pohádek, rozvoj fantazie
- prohlížení ilustrovaných knih a encyklopedií

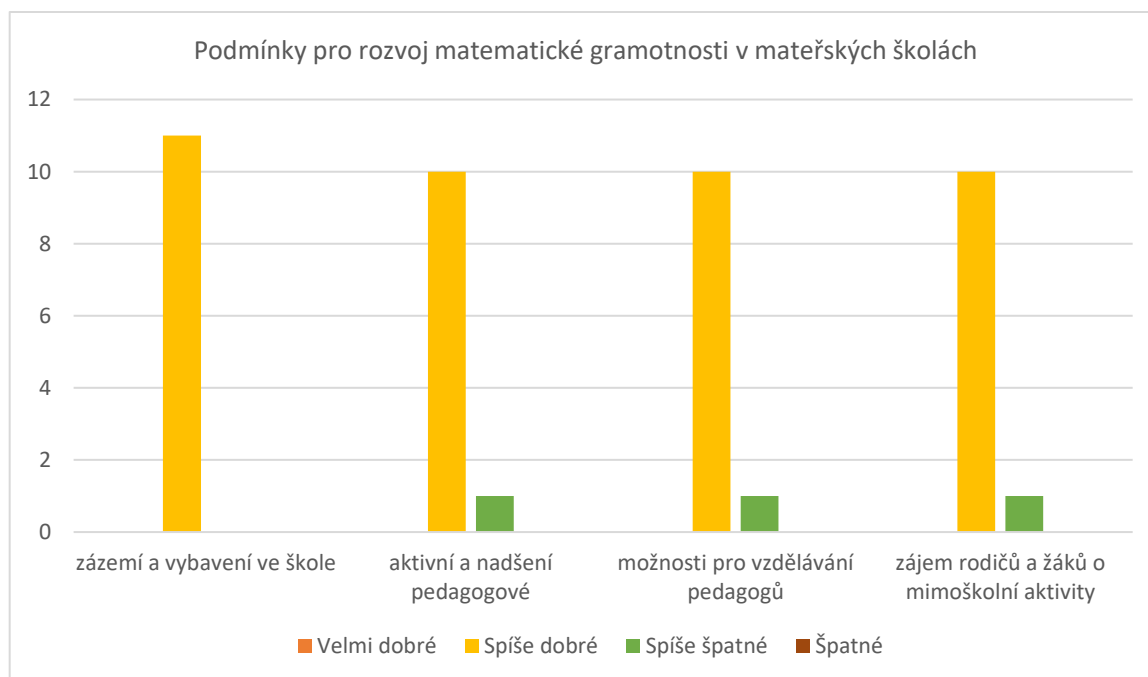
Respondentky projevily zájem o následující semináře v oblasti čtenářské gramotnosti:

- metodické vedení předškoláků v oblasti rozvoje smyslového vnímání se zaměřením na čtenářskou pregramotnost
- efektivní vyučovací metody na podporu percepčních, kognitivních a motorických funkcí
- praktické ukázky práce s dětmi
- diagnostika předškoláka

1.2 MATEMATICKÁ PREGRAMOTNOST

Zázemí a vybavení pro výuku s ohledem na matematickou pregramotnost hodnotí jako velmi dobré všechny ředitelky mateřských škol. Aktivní a nadšení pedagogové jsou téměř v 91 % škol, 91 % rovněž ředitelek označilo možnosti vzdělávání pedagogů v oblasti matematické gramotnosti za spíše dobré. Jako spíše dobrý se jeví také zájem rodičů a žáků o mimoškolní aktivity.

Za největší překážky v rozvoji matematické pregramotnosti byl označen nedostatek interaktivních metod a pomůcek (36,4 %) i nedostatečné materiálně technické zázemí, chybějící finance na inovace a pomůcky, a také nezájem ze strany rodičů (27 %). Dále rozvoji pregramotnosti dle respondentek brání nedostatečný rozvoj mentoringu a dalších kolegiálních forem podpory, nízká kooperace škol s dalšími aktéry rozvoje pregramotnosti i absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj příslušné pregramotnosti (18,2 %). Překážky v rozvoji matematické pregramotnosti víceméně přetrvávají od posledního dotazníkového šetření z roku 2016.

V mateřských školách jsou realizovány následující aktivity pro rozvoj matematické gramotnosti:

- šachová školička
- didaktické hry Logico piccolo
- práce s interaktivními pomůckami – bebot, mluvící skřipce, interaktivní tabule
- osvojování dovedností, které předchází schopnosti užívat číselné pojmy a matematické souvislosti v běžném životě

Zájem o semináře v oblasti matematické gramotnosti:

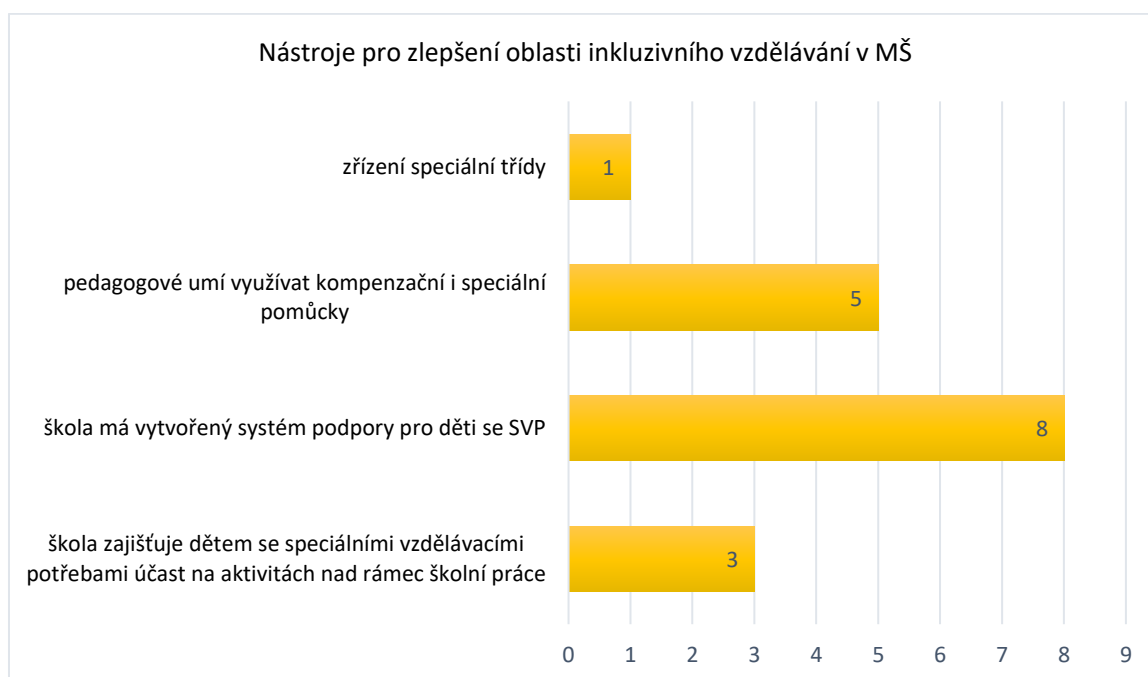
- hry na rozvoj matematické pregramotnosti
- praktické ukázky práce s dětmi
- matematika Hejného pro MŠ
- geometrie v předškolním vzdělávání

1.3 ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI V MATEŘSKÝCH ŠKOLÁCH

Největší překážkou pro inkluzivní vzdělávání je dle respondentek vysoký počet dětí ve třídách (81,8 %) a nedostatek finančních prostředků na práci s heterogenními skupinami dětí, tj. asistentů pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky (54,5 %). Oproti výsledkům dotazníkového šetření z roku 2016 mají školy s problematikou inkluze zkušenosti a nedostatek informací není dle odpovědí překážkou pro inkluzivní vzdělávání. Limity vidí spíše v nedostatečném informování veřejnosti a rodičů o této problematice. Některé ze škol rovněž nemají možnost bezbariérových úprav.

Pro vytvoření podmínek k rovným příležitostem ve vzdělávání uvádí školy v téměř 55 % potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a konzultace s odborníky a specializovanými centry i podporu pro členy pedagogického sboru formou psychologa či mentoringu. Dále je stále aktuální nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů na práci s heterogenními skupinami dětí (např. asistentů pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky).

V grafu uvedeném níže jsou nástroje, které mateřské školy plánují využít pro zlepšení inkluzivního vzdělávání.

Ve Vlašimi vzniká potřeba zřízení speciální třídy, a to s ohledem na stále stoupající počet dětí se SVP v mateřských školách. Jedna z mateřských škol uvedla v dotazníkovém šetření právě její zřízení v dané škole jako nástroj pro zlepšení inkluzivního vzdělávání. Dále je jako důležité téma vnímána komunikace s lékaři a Pedagogicko psychologickou poradnou, kdy jsou včasné informace o podpůrných opatřeních žáků pro mateřské školy zcela zásadní. V případě zpožděných informací o potřebě podpůrných opatření dochází ke ztíženým podmínkám pro jejich realizaci a při současné situaci naplněnosti MŠ také problémům souvisejícím s kapacitou.

V ORP Vlašim fungují 2 přípravné třídy, a to při Základní škole Vorlina a Základní škole Březinská, přičemž se strany mateřských škol napříč ORP je zájem o jejich návštěvu pro získání podrobnější představy o fungování těchto tříd. Větší informovanost pedagogických pracovníků v mateřských školách umožní lépe informovat rodiče dětí, pro které by byla docházka do těchto tříd vhodná.¹

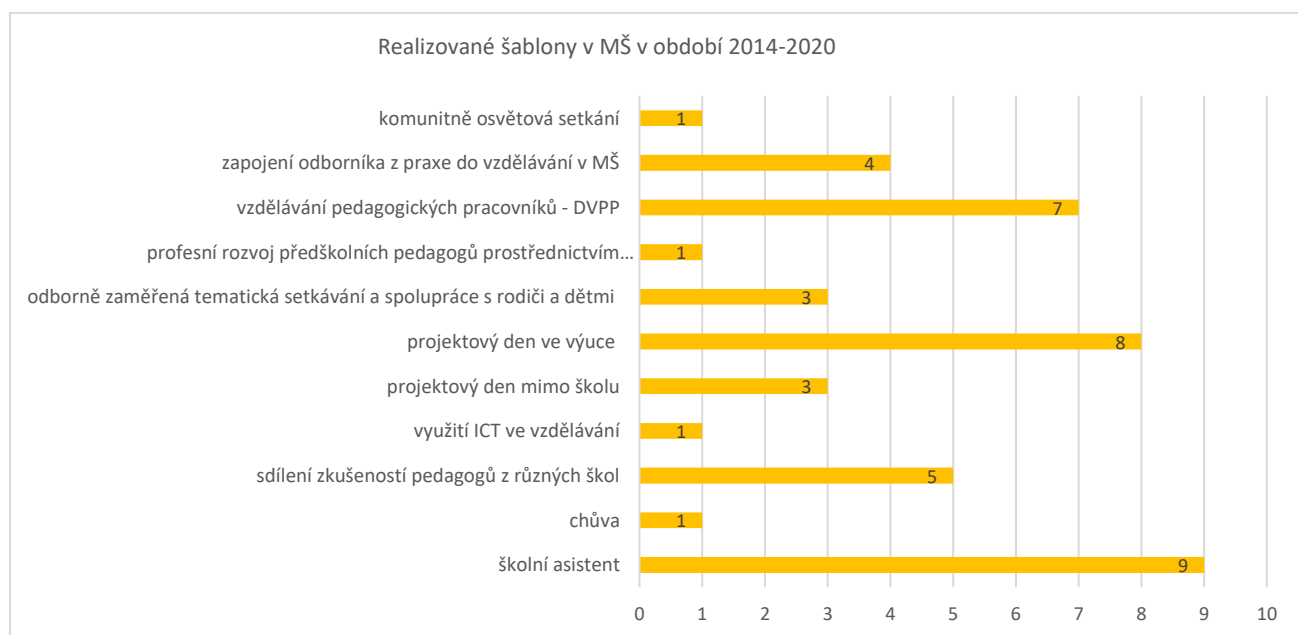
1.4 FINANCOVÁNÍ AKTIVIT A INVESTICE VE VZDĚLÁVÁNÍ MATEŘSKÝCH ŠKOL

Aktuální investiční priority zaznamenávali zástupci škol do tabulky investičních priorit aktualizované 09/2022, která je součástí strategie MAP. V rámci tohoto dotazníkového šetření jsou řešeny realizované investice a zkušenosti se šablonami.

Šablony

V období 2014-2020 čerpalo finanční prostředky z šablon všech 11 dotazovaných mateřských škol a zkušenosti s jejich využíváním uvedly jako pozitivní.

V níže uvedeném grafu jsou uvedeny aktivity, které byly v rámci šablon realizovány. Převažovaly zejména personální šablony na školní asistenty doplněné o projektové dny ve výuce a DVPP.

¹ Zdroj: rozhovory s ředitelkami MŠ

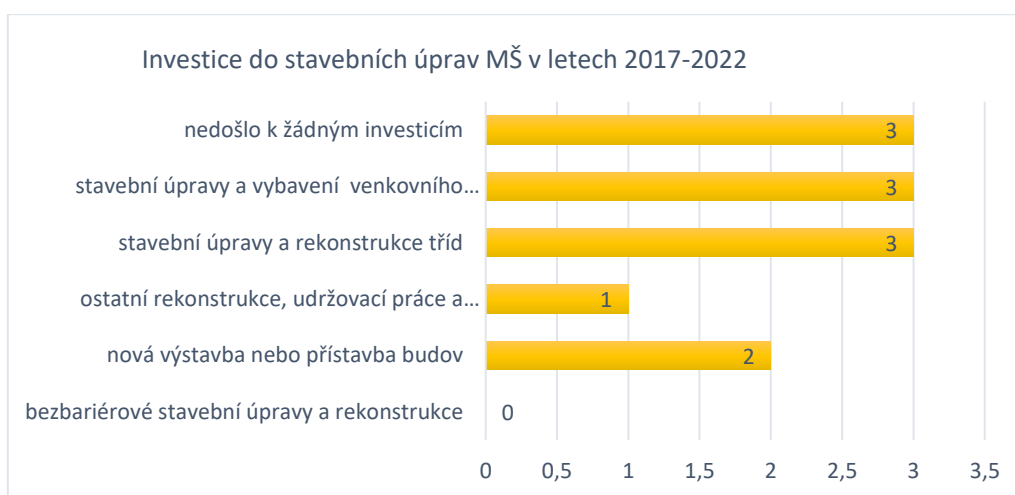

V dalším programovém období plánuje realizovat šablony z OP JAK 6 škol. Aktivitu, o které mají mateřské školy dále zájem jsou zejména DVPP, školní asistenti a nově inovativní vzdělávání dětí v MŠ.

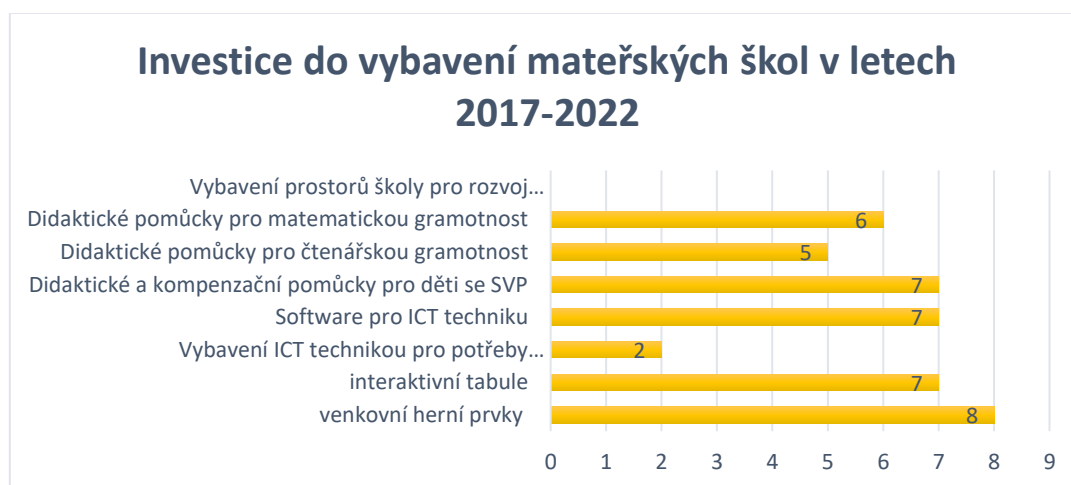
Investice

Nejčastější byly v posledních 5 letech investice do úpravy a vybavení venkovního prostoru škol (hřiště a zahrady). Tento trend pokračuje od roku 2016, kdy proběhlo první dotazníkové šetření. Zároveň je na základě komunikace s ředitelkami předpoklad dalších investic do venkovních prostorů a realizace přírodních zahrad u mateřských škol.

Respondentky uvedly, že nedošlo k bezbariérovým úpravám a investicím, nicméně projekty realizované z fondů EU na výstavbu, přestavbu či rekonstrukci školy jsou vždy povinně koncipovány jako bezbariérové. Toto se týká například stavebních úprav ve Zdislavicích i přístavby MŠ K Vodárně.

Školy nejvíce investují do pomůcek pro vytvoření podnětného prostředí, a to na rozvoj pregramotností, polytechnických dovedností, a také do didaktických kompenzačních pomůcek. Ve vazbě na investice do stavebních úprav v zahradách škol dochází k nákupu venkovních herních prvků.

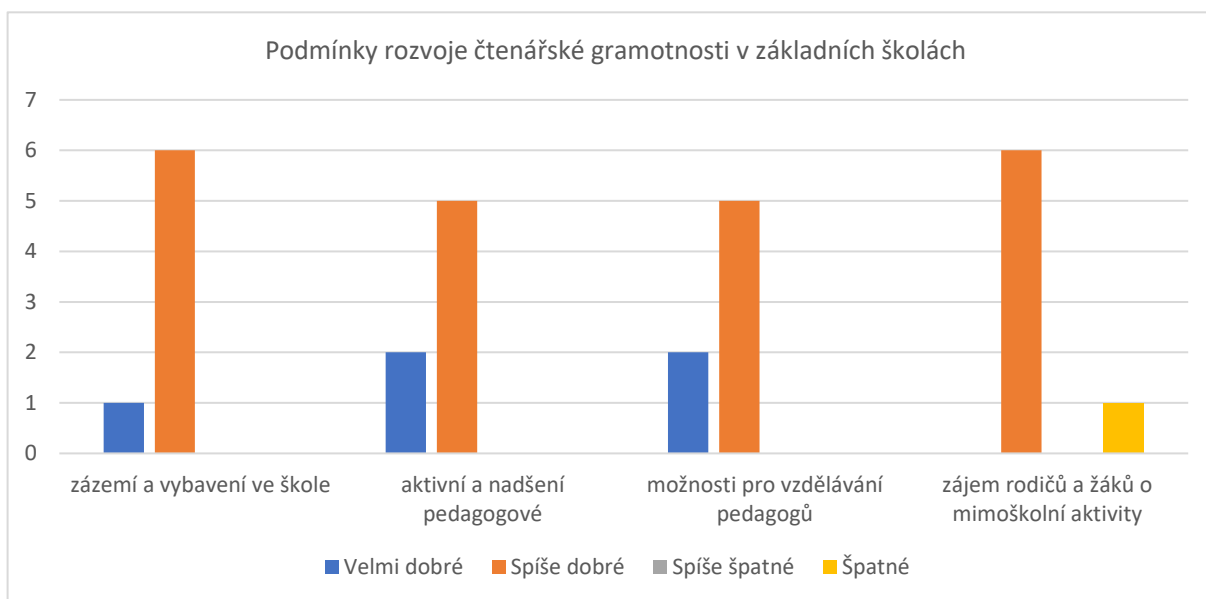

2 ZÁKLADNÍ ŠKOLY

2.1 ČTENÁŘSKÁ GRAMOTNOST

Podmínky pro rozvoj čtenářské gramotnosti vyhodnotili respondenti jako velmi dobré nebo dobré. Pouze v zájem rodičů a žáků o mimoškolní aktivity byl hodnocen jako špatný.

Více než 57 % dotazovaných škol označilo jako překážky rozvoje čtenářské gramotnosti nedostatečné materiálně technické zázemí a chybějící finance na inovace i pomůcky. Dále ve školách chybí nebo je nedostatečný srovnávací nástroj úrovně gramotnosti pro žáky daného věku nebo ročníku. Vliv na rozvoj čtenářské gramotnosti má také její nízká časová dotace mimo výuku a nezájem rodičů. 14,1 % ředitelů/ředitelky škol vnímá potřebu samostatného pracovníka pro rozvoj gramotnosti a nedostatečné materiálně technické podmínky pro rozvoj v příslušné oblasti gramotnosti mimo školu (exkurze, výstavy, tematické programy a podobně).

Školy jednoznačně vidí možnost rozvoje gramotnosti ve sdílení dobré praxe mezi učiteli a využívání poznatků v praxi. Učitelé 1. i 2. stupně by měli rozvíjet své znalosti v oblasti čtenářské gramotnosti a využívají je ve výuce a škola pravidelně nakupovat aktuální beletrii a další literaturu, multimédia pro rozvoj čtenářské gramotnosti na 1. i 2. stupni ZŠ. (71,4 % dotázaných). Ve škole by měla být využívána interaktivní média, informační a komunikační technologie v oblasti rozvoje čtenářské gramotnosti (57,1 %).

Podpora by rovněž měla jít směrem komplexního čtenářství a realizací akcí mimo výuku. Prostředí ve škole bude podnětné a škola bude disponovat dostatečným technickým a materiálním zázemím pro rozvoj gramotnosti. Škola informuje a spolupracuje v oblasti rozvoje čtenářství s rodiči.

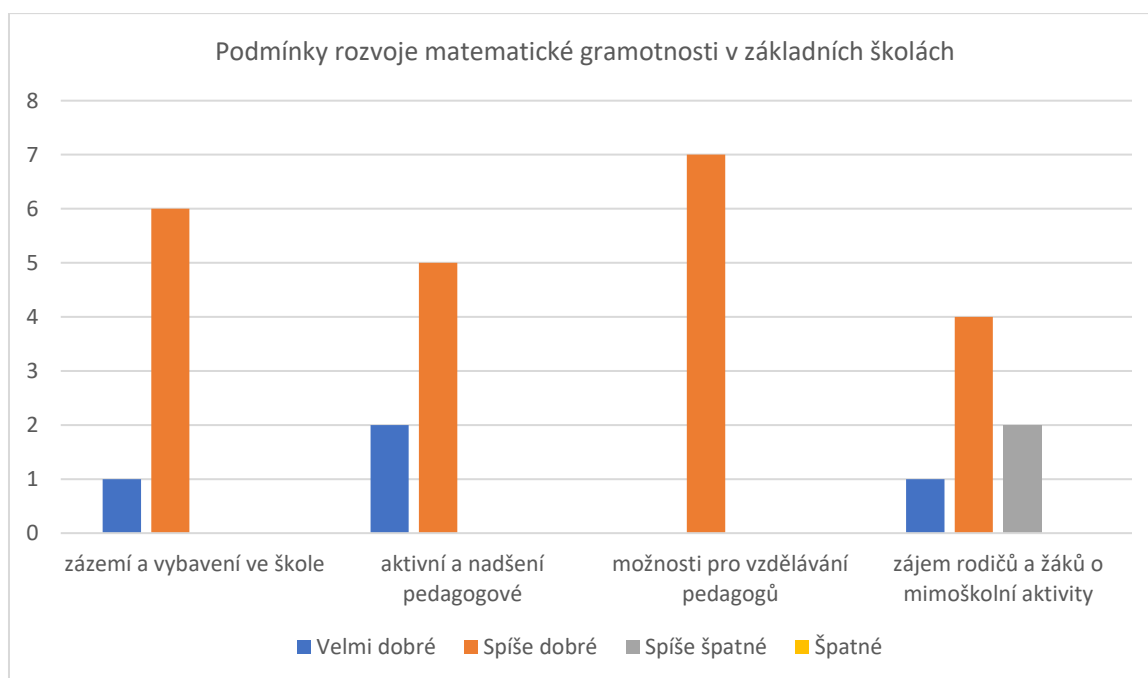

Respondenti projevili zájem o následující semináře:

- Metody a formy efektivní práce
- ICT

V základních školách jsou realizovány následující aktivity pro rozvoj čtenářské gramotnosti:

- čtenářské dílny
- besedy se spisovateli
- hodiny pisatelství, příspěvky do časopisů
- návštěvy obecní knihovny/školní knihovna
- sdílená setkání pedagogů
- projektové dny
- čtení s předvídáním
- představení na základě předchozí četby

2.3 MATEMATICKÁ GRAMOTNOST

S ohledem na rozvoj matematické gramotnosti více než uvedlo 71,4 % respondentů, že jako hlavní překážku vnímají nedostatek stabilní finanční podpory. Dále je v 57 % případů problémem nízká časová dotace pro rozvoj gramotnosti mimo výuku a absence pozice samostatného pracovníka nebo pracovníků pro rozvoj příslušné pregramotnosti – 57,1 %. Dále zcela chybí nebo je nedostatečný srovnávací nástroj úrovně gramotnosti pro žáky daného věku a ročníku.

Mezi respondenty dle odpovědí existuje 100% shoda v podporování matematického myšlení žáků. Školy chtějí dle 86 % respondentů nakupovat aktuální literaturu a multimédia a využívat interaktivní média, informační a komunikační technologie. Učitelé by měli sdílet dobrou praxi mezi sebou v rámci škol i s učiteli z jiných škol a rozvíjet své znalosti v oblasti matematické gramotnosti a využívají je ve výuce. Téměř 43 % škol chce zabezpečit technické a materiální zázemí pro výuku (technika, pomůcky a podobně).

V základních školách jsou realizovány následující aktivity pro rozvoj matematické gramotnosti:

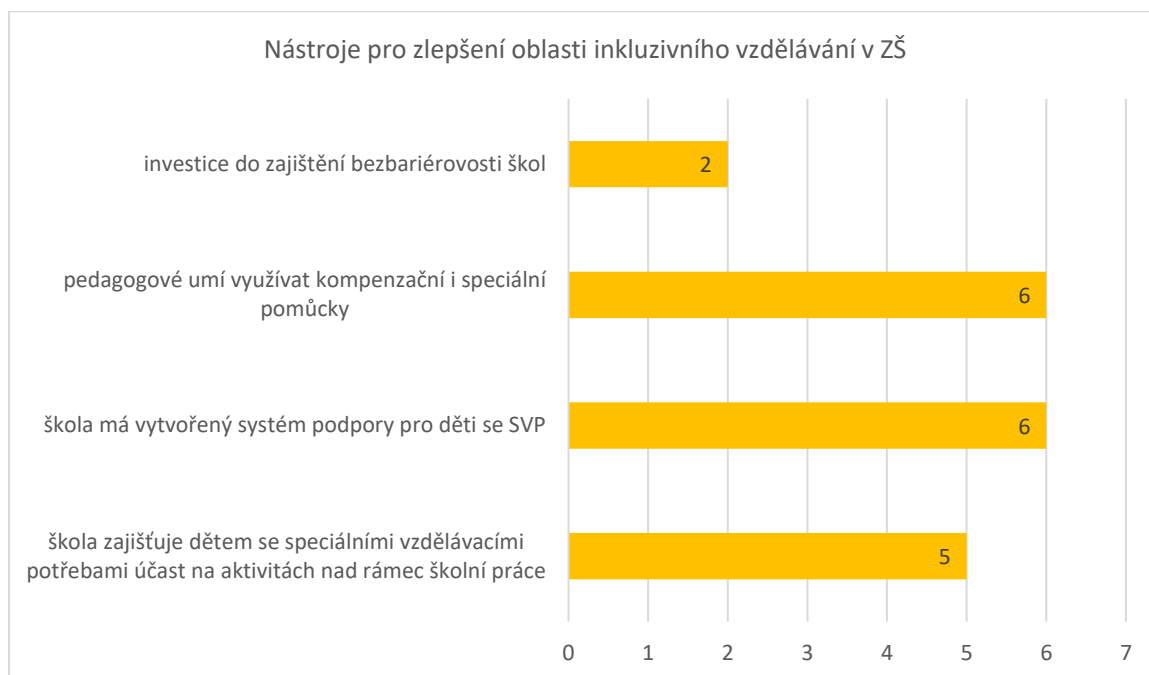
- olympiády
- doučování
- sdílená setkání s pedagogy
- tandemová výuka
- školení pedagogů/nové edukační metody
- projektové dny
- besedy s pracovníky bank, finanční gramotnost
- využívání inovativních metod, práce s didaktickými pomůckami

2.3 ROVNÉ PŘÍLEŽITOSTI

Všichni dotazovaní vnímají jako překážku pro inkluzivní vzdělávání v základních školách nedostatečné finanční zajištění personálních nákladů na asistenty pedagoga, pedagogické i nepedagogické pracovníky. Dále respondenti uvedli velké počty dětí ve třídách a nedostatečnou kampaň v oblasti inkluze pro veřejnost (28,6 %).

Pro vytvoření podmínek pro rovné příležitosti ve vzdělávání uvádí všechny školy potřebu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků a konzultace s odborníky a specializovanými centry (71,4 %) i podporu pro členy pedagogického sboru formou psychologa či mentoringu (57 %). Ke zlepšení dle nich může vést rovněž intenzivnější komunikace s rodiči.

V grafu uvedeném níže jsou nástroje, které základní školy plánují využít pro zlepšení inkluzivního vzdělávání.

2.4 FINANCOVÁNÍ AKTIVIT A INVESTICE VE VZDĚLÁVÁNÍ ZÁKLADNÍCH ŠKOL

Aktuální investiční priority zaznamenávali zástupci škol do tabulky investičních priorit aktualizované 09/2022, která je součástí strategie MAP. V rámci tohoto dotazníkového šetření jsou řešeny realizované investice a zkušenosti se šablonami.

Šablony

V období 2014-2020 čerpalo finanční prostředky z šablon všech 6 ze 7 dotazovaných základních škol, přičemž spokojenost s jejich realizací označili respondenti jako velmi dobrou nebo spíše dobrou. Školy plánují v šablonách pokračovat i v novém programovém období a čerpat finanční prostředky z OP JAK. V grafu jsou uvedeny aktivity, které byly v rámci šablon realizovány.

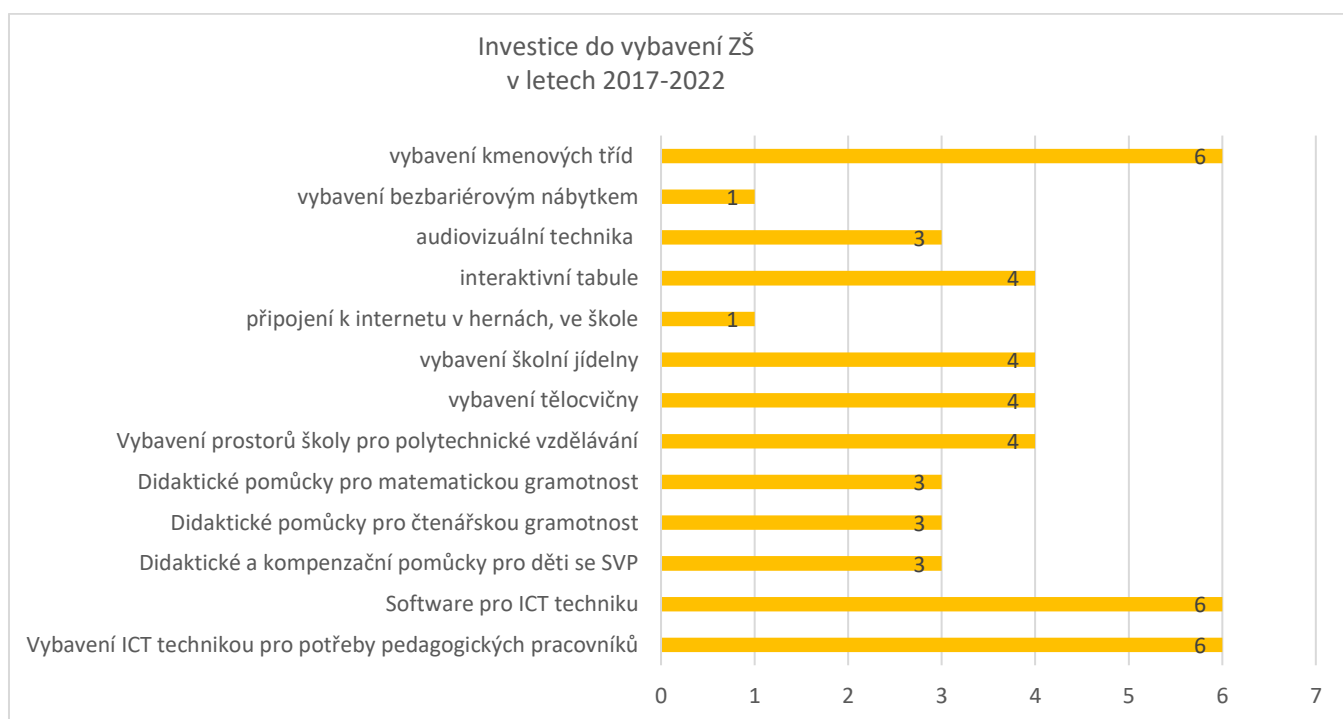

V dalším programovém období plánuje realizovat šablony z OP JAK 6 škol. Školy mají zájem zejména o další finanční prostředky na asistenty pedagoga, školního psychologa také o další vzdělávání pedagogických pracovníků.

Investice

Školy nejčastěji investovaly do vybavení kmenových tříd, ICT techniky pro pedagogické pracovníky a softwarů², interaktivních tabulí i didaktických pomůcek. Dále se investovalo do vybavení dalšího zázemí škol jako jsou tělocvičny a jídelny.

Co se týče stavebních úprav škol, byla v území realizována řada projektů ze zdrojů Evropské Unie na rekonstrukci a vybavení odborných učeben, jejichž součástí je povinné řešení bezbariérovosti (v minimálním rozsahu prostor vybudovaných v rámci projektů). Rovněž z níže uvedeného grafu je zřejmé, že většina investic se týkala právě učeben a bezbariérovosti.

² V době pandemie covid19 došlo k vybavení škol ICT technikou pro potřeby online výuky

Investice do stavebních úprav ŽŠ na období 2017-2022

